

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

—
Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sâmbătă.

—
Inserate după invoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

+ AUREL VLAICU.

Vlaicu nu mai este...

Cel mai mare zburător al neamului, Vlaicu, azi nu mai este. S'a nenorocit în drumul lui dela Ploești spre Brașov—Orăștie. Atîta știm. Vestea nespuse de tristă și dureroasă, ne-a lovit, cum lovește trăznitul din senin.

Vlaicu, care ne-a stors și nouă Bănățenilor la Verșeț lacrimi de bucurie, azi nu mai e între cei vii.

Doamne Dumnezeule, pînăcînd vei certa fii acestui neam nenorocit?

După afurisita moarte ne răpi brazi literari, azi, ca durerea să ne fie deplină, ne zmulge pe făcătorul de minuni, pe Vlaicu. S'a stins Vlaicu, cum se stinge citeun meteor în nopțile senine.

El a răsărit, s'a înălțat pe cerul vieții noastre și cînd era mai luminos, vine moartea și-l despică. Nu avem cuvinte și nici lacrimi îndeajuns pentruca să-i plîngem moartea.

Dumnezeule! ce a păcătuit acest neam credincios, de îl pedepsești așa amar?

Nu ne-am cugetat la sfîrșitul lui; așteptam pregătirea aparatului Vlaicu III. Așteptam să facă earăși minuni, falnicul vultur al neamului.

Din zi în zi citiam anunțurile foilor și așteptam cu nerăbdare gătirea aparatului său mai nou, pentruca străini să vadă ce putem și să învețe a ne respecta. Ne bucuram înainte de succesele lui. Îl vedeam în minunatul zbor, înălțîndu-se pînă la nori.

Bucuria, fericirea noastră dispăre și înlocul ei se așează amar și durerea. Mîntea ni-se tulbură pe o clipă și ochi ne plîng...

L-am iubit pe Vlaicu mai mult decît pe oricare altul în lumea asta pustie. L-am iubit cu tot focul inimii și

în iubirea noastră nemărginită priviam la el ca la un semizeu.

Astăzi, cînd se duce și ne lasă cu inimile cernite, nu mai știm la ce să cugetăm; gîndul ni-se oprește, inima ne îngheață!

Dece a trebuit să peară Vlaicu? Poate ingeri acolo sus aveau lipsă de el? Voiau să-i afle taina?

Orcum ar fi, durerea lui ne lasă în inimă săgeata durerii nespuse.

Noi, în nimicnicia noastră omenească, nu putem face alta decît să plîngem... Să plîngem pe lucefărul vieții noastre; — pe acela care ne-a ridicat nimbul... Pe acela care a strălucit orbitor ca un soare ceresc; pe acela care a fost... și azi nu mai este...

O parte mare a nădejzilor noastre de mai bine se duce în mormînt. Pentru „viitorul nostru de aur“, perdem pe unul dintr'ăi noștri, pe care cu greu nu-l va înlocui un altul...

Din lacrimile noastre vor răsări dulci floricele pe mormîntul tău iubit...

Dormi în pace, cu 'nchise pleoape,
Fie-ți somnul lin și ingeri aproape!

Cîți nenorociți apăsați de greul vieții nu-și roagă moarte; cîți nu o doresc — și ea nu le vine... în schimb ne răpește pe acela, înspre care erau îndreptate privirile unei lumi întregi...

Durerea noastră e mare și tulburarea noastră sufletească e de nedescris.

... Ce bine a spus-o nemuritorul Eminescu:

„Cînd sorî se sting și cînd stelele pică,
Îmi vine a crede, că toate-'s nimică“...

R. Balnojanu.

FOILETON.

Din mapa unui comisar criminal.

După Iosif Erler de Ioachim Dabiciu.

„Ion Marton, în etate de 34 de ani necăsătorit, privatier, de statură înaltă, cu păr blond, cu barbă plină împărțită în mijloc, a întreprins înainte cu două luni o călătorie peste Germania, Austria și Italia. Știrile ultime despre el au ajuns la familia lui din B... în 8 Iulie și de atunci el au dispărut fără urmă. El a avut la el o sumă mai mare de bani. E curentat; ear pentru înconștințarea vreunui rezultat pozitiv solvec, pe lângă restituirea speselor, o remunerație corespunzătoare.“

Așa sună un circular, ce-l primiram dela poliția din Londra. Acesta fu comunicat oficiantului concrezut cu purtarea registrului despre străini și ajunse la mine cu observarea: Ion Marton a fost în noaptea din 9 spre 10 Iulie aici la hotelul și nu se știe încotro a plecat.

„Trimite-mi pe Margoni“ zisei servitorului de birou. Margoni după părerea mea era dexter dintre toți agenții noștri. Slăbuț și mic de statură, însă foarte spriten și demulțor a dovedit că are un admirabil simț de urmărire, cu rară perseveranță

în serviciu. Acestea îi erau recopensa pentru ceia natura îi denegă în țaria corporală. În foarte rari cazuri făcea arătări, pentrucă față și de cei mai tari indivizi, în caz de opunere ar fi trebuit el să cedeze. Deaceia însă știa, că nimeni altul nu poate ca el urmări și descoperi crimele. Margoni îmi era în acest caz, hotărît cel mai potrivit instrument.

Defapt, înainte de ameazi cu puține cuvinte îi comunica pași, pe cari trebuia să-i facă la fața locului, pentru inițierea cercetării. După ameazi îmi și putu refera despre oarecare rezultat. D-nul Marton în 9 Iulie a ajuns aici dinspre nord cu trenul de după ameazi, a descălecat la hotelul X, și îndată a făcut o preumblare prin oraș. La banca N. a schimbat o bancnotă de 100 Pfundsterlingi tot în napoleonari. La hotel, după-cum se vede din duplicatul contului, a luat o cină modestă, ear după cină i-s'au adus două porții de carne afumată și o sticlă de bordeaux, plătind tot încă în aceeași seară. Cînd și încotro și-o fi continuat tura în ziua următoare, nu s'a mai putut afla. Ca post script se află pe socolă observarea: „Pentru expedarea bagajului la Genua 12 lire 26 centisimi“.

La întrebarea mea telegrafică, am primit dela Questura din Genua răspunsul, că acel geamantan zace acolo neridicat. D-l Marton, deci

nu ajunsese la Genua și bănuiala că dînsul după părăsirea orașului nostru a dispărut, e bazată. Cum a părăsit el orașul nostru? Cu trenul... cu greu, căci atunci nu și-ar fi expdat călăbălicul cu trenul de povară. De bună seamă a întreprins o tură pedestru. Aceasta o dovedește și împrejurarea, că după cină și-a procurat mîncare rece și o butelie de vin. Deoarece plătise tot încă seara, va fi avînd de gînd a pleca des de dimineața. Acestea sînt indiciile agentului nostru, pe baza cărora trebuie să se continue cercetările. Opt zile după aceasta primii dela Margoni o hîrtiuță, scrisă cu creionul avînd următorul cuprins: D-le comisar, Stau la „Belvedere“ aproape de Saneta Barbarina, am intrat în serviciu. Dacă vei trece prin partea aceasta, s'ar tare bucura... cel mai aplecat servitor al Dtale Giuseppe Margoni.

Această veste ar fi suprins pe oricare laic. Eu însă înțelesel. Margoni a descoperit urma și o urmărește cu îndătinata-i paciență și istețime

Arătați acest comunicat șefului nostru. Acesta clătina din cap. Margoni e peacut, d-le director, și e vorba de dispariția unui om poate fi vorba de un omor.

Se poate, da, Margoni e un polițist bun, dar e întrebarea: are el criteriile adevărate? Dorința ce și-o exprimă el aici, de a-l sprijini D-ta, se pare a întări părerea mea. Dar să se îndeplinească:

Serbările dela Orăștie.

Preziua serbărilor.

Sîmbătă în 31 August stil vechi.

La 5 ore s'a făcut primirea oficială a comitetului central al „Asociațiunii” în gara din localitate.

Dr. Aurel Vlad directorul despărțămîntului salută comitetul. La cuvintele călduroase ale d-lui Vlad, răspunde venerabilul președinte al „Asociațiunii” d-l Andrei Bîrseanu.

Seara la orele 8 a avut loc seara de cunoștință la Hotelul „Central”.

Oaspeți sosiți în număr mare sînt salutați de avocatul Dr. R. Boca.

Ziua întâi a serbărilor.

Duminecă, în 1/14 Septembrie, dimineața la orele 7 $\frac{1}{2}$ s'a celebrat în ambele biserici române serviciu divin.

La orele 10 $\frac{1}{2}$ președintele Andrei Bîrseanu printr'un admirabil discurs deschide adunarea generală a „Astrei”.

D-sa constatînd cu mîndrie sufletească iubirea de neam și lățirea culturii la Români, aduce prinosul de recunoștință marelui binefăcător al nostru d-l Vasile Stroescu, care prin ajutorul D-sale ajută înfăptuirea idealului cultural. Urări și strigăte de „să trăiască” cutropesc vorbele d-lui Bîrseanu.

După d-l Bîrseanu ia cuvîntul d-l Dr. A. Vlad în numele despărțămîntului propune să ne înșirăm, cu mic cu mare înjurul falnicului steag al „Asociațiunii” și urmărindu-i povețele să-i ușurăm chemarea grea.

D-l Dr. Iuliu Maniu vorbește în numele surorii mai tinere a „Astrei” „Societatea pentru fondul de teatru”, care dintr'un început își dezvoltă activitatea pas de pas, sub binefăcătoarea oblăduire a „Asociațiunii”. Menirea unui neam este contribuția lui la dezvoltarea civilizațiunii umane. Promovarea culturii naționale e ținta pentru care se luptă din răspuțări și „Societatea pentru fondul de teatru”.

D-l Andrei Bîrseanu salută apoi distinși oaspeți din România, marele scriitor și fostul ministru al cultelor și instrucțiunii d-l Barbu St. Delavrancea, d-l Virgil Arion și Alex. Florescu, cari prin prezența lor au ridicat prestigiul serbărilor.

Raportul general al comitetului central considerîndu-se de citit, urmează la ordinea zilei, alegerea comisiunilor diferite.

În comisiunea pentru examenarea raportului general se aleg membri: Dr. V. Lucaciu, Dr. Ilie Dăianu, Dr. I. Maniu, Dr. V. Moldovanu, și Vasile Dămianu; în comisiunea pentru cenzurarea socoților pe anul 1912 și a proiectului de budget pe anul 1914 se aleg: Francisc Hossu-Longin, Dr. Tib. Brediceanu, V. C. Osvadă, Aurel Munteanu, V. Domșa; pentru înscrierea membrilor noi: Ioan Moța, Protopop Pețeanu, N. Tănase, S. Corvin, R. Albu, Dr. G. Dubleş și Dr. O. Sglimbea, ear pentru candidarea prezidentului și a membrilor com. central pe un nou period de trei ani se aleg: Dr. Aurel Vlad, Dr. Teodor Mihali, Ion Teculescu, Tr. Oprea, Dr. Iustin Pop.

La orele 12 ne mai fiind nici o propunere ședința se ridică.

La orele 2 a urmat la otelul central *banchetul*, la care au luat parte cam 350 persoane. Primul toast l-a ridicat d-l prezident Andrei Bîrseanu pentru Monarh, apoi Oct. Sglimbea pentru comitet și îndeosebi pentru prezident, căruia îi mulțumește v.-prezidentul Dr. Vasile Suci, închinînd pentru oraștieni. Membrul de comitet Ioan Ivan, a toastat pentru autoritățile publice, respunzînd primarul Andree arată marele viitor al poporului român din Transilvania și Ungaria. Protopopul I. Dăianu (Cluj) a închinat pentru oaspeți din regat, respunzînd d-l Delavrancea care a închinat pentru poporul român. Infine a închinat Gavril Precup (Blaj) pentru presă.

La ora 3 și jum. s'a pus în mișcare impozantul *conduct etnografic*, la care au luat parte cam cinci mii de săteni din împrejurime, reprezentînd 34 comune.

Aspectul a fost minunat. Bărbați chipești, cu porturi originale. Impozante erau frumoasele femei călări din satele de sub munte.

Expoziția organizată de societatea meseriașilor români și reuniunea femeilor române din Hunedoara încă a fost la înălțime.

Seara a fost concertul culminant, la care a cooperat corul mixt al Reuniunii române de cîntări cu orchestra regimentului de infanterie nr. 64, avînd ca oaspe pe D-na *Triteanu* și pe d-șoara Cella *Delavrancea* din

București, o artistă vestită la pian. Chorul a fost condus de dirigentul *Aurel Medrea*.

Ziua a doua.

La ora 10 și 15 m. în ședința a doua. Pres. Andr. Bîrseanu înainte de a intra în ordinea zilei admiră impozantul conduct etnografic, care ne-a prezintat un popor plin de vigoare, de care putem a fi mîndri.

„Dacă și noi intelectuali vom fi la locul nostru, este asigurat viitorul cel mai frumos al acestui popor”.

Urmează citirea depeșelor de felicitare. Se exprimă mulțumită specială d-nului Stroescu.

O mare desbatere s'a încins înjurul chestiei organului „Transilvania” luînd cuvîntul Dr. V. Braniște, Dr. I. Dăianu și Dr. I. Lupaș, primindu-se propunerea celui din urmă de a scoate revista lunar, avînd a i-se alătura trilar anelele administrative.

Oct. Sglimbea raportează despre înscrierea membrilor și contribuțiile pentru Asociațiune, din care a rezultat frumoasa sumă de 7200 cor.

Infine adunarea aclamă pe un nou period de trei ani: Prezident: Andrei Bîrseanu. Vice-prezident: Dr. Vasile Suci. Membri în comitet: Dr. Ilarion Pușcariu, Partenie Cosma, Nicolae Ivan, Dr. Nicolae Bălanu, Octavian Goga, Dr. Ioan Lupaș, Dr. Octavian Rusu, Nicolae Togan, Ion Negruțiu, Gavrilă Precup, Ioan Agîrbiceanu, Oct. Tăslăuanu. Proxima adunare generală se va ține la Năsăud.

IGIENĂ.

Știința și holera.

„L'Indépendance roumaine” a publicat, în traducere, un articol al Doctorului Gartner, unul din cei cari au făcut descoperirea cea mai însemnată privitoare la chipul cel mai nimerit de-a îngrijii pe bolnavii de holera.

Încă de la cea dintâi ivire a holerei în Europa, pe la 1830, doctori au văzut că bolnavii pierd cîțimi mari de apă prin vărsături și scaune; că singele lor se îngroașă, că inima, din această pricină, nu-l mai poate împinge cu destulă putere, încît să circule drin vasele capilare și că, îndeosebi, în rinichi, unde aceste vase sînt mai complicate, mai întortocheate, circulația se oprește, udul nu se mai dă afară, așa că bolnavul moare otrăvit și de acidul uric, etc., cari se adună în sînge.

Te plenipotențiez ca în această cauză să întreprinzi o călătorie la Santa Barbara. Acolo să te convingi despre situație și să dispui dupăcum vei afla de bine. Aici îți predau mandatul deschis.

În seara următoare mă aflam la „Belvedere” la Santa Barbarina.

Unde e hotelul? Întrebați pe o femeie tină, frumoasă, care mesteca palenta pe vatra deschisă în o bucătărie neagră de afumată.

El conduce turiști peste Monte-Croce, ear eu îi sînt femeia. Ce poftiți?

Pot căpăta o chilie peste noapte și ceva de mîncare?

Le puteți avea, dacă pretențiile D-voastre sînt modeste. Aici alături e o chilie cu un pat și cît va fi gata polenta, vă voi servi cu o bucată din ea și ceva brînză și clisă.

Mulțumesc, drumul cel lung mi-a făcut foame și sete. Pot căpăta și un pahar de vin?

Desigur, poftiți înlăuntru... îmi arată ușa ospătăriei.

Beppo! strigă dînsa cu o voce tare. Commando? fu răspunsul din fundul unei pivnițe.

„Mezz” litro del buono.

Pronto!

Scurt după aceia intră un tînăr slăbuț, fără mustețe cu părul roșu, punîndu-mi pe masă dinainte o sticlă cu vin.

„Felice sera signore...” surprins privii la sunetul vocii. E cu puțință? E o fantazie, orî că

în această formă stă înaintea mea a avea Margoni?

Da, da, d-le comisar, eu sînt, și sînt mîndru că nu mi-ați recunoscut planul de a nu fi recunoscut sub nicio eventualitate, vād că mi-a succes. Toate celelalte mai tîrziu.

Altcum nici nu ne-am fi putut continua discursul, căci încurînd intrară niște mușterii, cari nici nu luară în considerare prezența mea, fiind toți îndătinăți a vedea mai totdeauna excurziuni, ci ei îndată începură a juca jocul lor îndătinat „a la mora”.

Cînd îți vine bărbatul? Întrebați femeia cînd îmi servi cina.

Poate mîne orî poimîne, cu siguranță nu pot spune.

Și el e unica călăuză aici?

Unica. Lorențo Palma, care încă cunoaște bine toate cărările și drumurile și posedă și concesiunea de călăuză; de prezent servește la miliție.

Fatal! Atunci trebuie să mă rezgîndesc ce am să fac.

Pentru aceasta aveți timp pînă dimineața. Ai dreptate, dar fiind foarte obosit, mă voi culca și am să dorm fără să mă pot gîndi. Cu aceasta îmi luați noapte bună și mă dușei în chilia ce-mi era destinată, dar nu ca să dorm, căci după un timp oarecare, îndatăce s'a făcut liniște în toată casa, auzii bateri ușoare în ușa. O deschisei cu precauțiune și agentul meu polițial intră.

Margoni! Cum stă lucrul?

Am dat de urmă, domnule comisar. Ion Marton a fost în 10 Iulie peste noapte aici.

Deunde știți aceasta?

Dela al doilea călăuz Lorențo Palma, care singur l-a condus pînă la „Belvedere”; descrierea persoanei consună întru toate indicilor noastre.

Și încotro și-a luat de aici drumul?

Nici încotro, d-le comisar, aici o dispărut fără urma.

Dispărut? Deunde deducî D-ta aceasta, Margoni?

Din împrejurarea, că Donato Pagoni ospătarul și atunci ca și acum fiind unicul conducător, nu l-a condus peste Monte-Croce.

Donato are o carte de călăuzire precisă; din aceia a evident, că în noaptea de 10 Iulie a sosit acasă și din 11 și 12 Iulie lipsesc orce indicii, ear Ion Marton nu e indus nici în libelul de călăuzire și nici în registrul străinilor ce înoptează în această ospătărie.

Ești sigur de aceasta?

Da, domnule comisar, ba și mai mult: cînd D-ta vei revida dimineața registrul călătorilor străini, te vei putea convinge, că chiar aceia foae lipsește, care după dat trebuia se conțină numele lui Ion Marton.

Maî sînt și alte momente de bănuială.

Da acest nasturel pe care l-am aflat aici aproape după casă... Cu aceasta îmi întinse un nastur de mansetă de initialele I. M. Trebuc să fie acest bumb chiar a lui Ion Marton, nu putea

Apa ce bolnavi o beau, căci setea îi chină, nu le folosește, fiindcă nu mai poate trece în sînge, ca în starea normală.

Astfel doctorii și-au zis că trebuie să caute a băga de-adreptul în sînge apă. Au cercat, dar s'a dovedit că apa curată, slăbind sărătura sîngelui, face de pier globulele roșii ale acestuia. Atunci s'a injectat în vine apă sărată, totașa de concentrată cași sîngele, în privința sărăturii.

Această soluție, băgată în sînge, trezea bolnavi din starea de coma, în care se aflau, și păreau că-i învie din morți.

Dar, zice Gärtner, statistica a arătat că soluția aceasta nu împuțina numărul morților, căci în-adevăr, apă băgată în sînge nu rămânea acolo, ci se pierdea repede, ca și aceia pe care o avuse sîngele în el, la începutul boalei. Turnau apă în sînge, ca în butoiul fără fund al fiicelor lui Danaos.

Dar s'a descoperit mai bun lucru. Gärtner și Bech au văzut ca se poate introduce, fără primejdie, în sîngele animalelor, soluții de sare, îndoite mai tari decît sîngele. Înloc de apă cu 7-9 la sută, sare, cu 14-18 la sută. Animalele nu pier din această pricină. Această soluție, înfuzată în vinele animalelor sau ale oamenilor bolnavi de diaree, opera curgerii liquidului din sînge spre mațe. Incheierea a fost că totașa trebuie să fie la caz de holeră.

Cele dintîi experiențe s'au făcut în 1895, către sfîrșitul epidemiei de holeră, în spitalul militar din Budapesta, la 7 soldați. Rezultatul a fost minunat. Dar numărul cazurilor era prea mic, spre a îngădui să se scoată încheeri hotărîtoare.

În 1909, însă, d-rul Rogers, doctor primar al unui spital de holerici în Calcutta, a întrebuițat această soluție, zisă hipertonică, înloc de tonică, nume dat celei cu gradul de sărătură depotrivă cu al sîngelui. D-rul Rogers avea în spital o mortalitate de 60 la sută; după întrebuițarea soluției hipertonică, mortalitatea a căzut la 30 la sută.

În alt spital, unde se căutau, în același timp, bolnavi din aceeași pătură socială, dar unde se întrebuițau căutarea obișnuită, mortalitatea a rămas tot de 60 la sută. În ani următori întrebuițarea acestui tratament a dat aceleași rezultate. Ba, după ce d-rul Rogers a mai dat bolnavilor, pelingă soluția hipertonică și hapuri de permanganat de potasiu, mortalitatea a mai scăzut cu 7 la sută, coborîndu-se la 23 la sută.

În timpul din urmă am aflat o notiță în „N. Fr. Pr.” că doctorii dela „Crucea roșă” austriacă, au întrebuițat într'un spital delingă Belgrad, la Ţatac, tratamentul cu soluție hipertonică și cu hapuri de permanganat de potasiu la un bolnav, ear la alți cu tinctură de iod — nu spune de ce tărîe — și că rezultatul este că, după părerea lor, holeră poate fi socotită ca invinsă.

oare să-l peardă un alt călător d. e. un Iosef Mayer ori altcineva?

Și din ce vreai că conchizi, că Ion Marton aici a dispărut pentru totdeauna? Susțini că ospătarul e capabil de un omor?

Nu domnule comisar, omul acesta nu e egoist, ci e foarte iritabil, o însușire care prin vreo ocaziune l-a putut face și criminal.

Și nasturelul l-ai aflat aici în curte?

Da.

Condu-mă la locul acela unde l-ai aflat.

Domnule comisar, acum noaptea?

Chiar, astfel cuatîi mai neobservați putem rămînea. Lumânare nu ne trebuie, căci luna ne va da lumină deajuns și poate că dimineață va sosi și Donato și atunci nu vom mai putea cerceta.

Margoni știa că nu mai avea ce răspunde. Numai băgere de seamă, d-le comisar, se rugă el, ca nu cumva prin vreun pas pripit să stricăm totul. Angela Pagoni e neîncredătoare, cuatîi mai mult, dacă se va ști complice.

Cu toată precauțiunea ieșirăm din chilie și mersărăm în curte. Observînd puține zidiri laterale, presupunînd o mică gospodărie, întrebați: ce lipsă au acești oameni de servitori?

Și eu mi-am pus această întrebare, răspunde Margoni, căci tot lucrul ce-l au, îl pot foarte ușor îndeplini dinși și fără servitori. Însă motivul adevărat se pare a fi, că Donato nu voește a-și lăsa femeia singură.

CRONICA.

Moartea lui Aurel Vlaicu.

Corpul neinsuflit al iubitelui aviator a fost dus Duminecă seara dela Cămpinița la București și transportat dela gara de nord pe un car mortuar, împodobit cu flori la biserica Sf. Gheorghe-nou, între cîntările funebre ale preoțimii.

Inmormîntarea, la dorința familiei regretatului și fiind așteptați prietini și cunoscuți din Ardeal și Ungaria, s'a făcut *Mercuri* la orele 5 p. m.

Au rostit discursuri: un ofițer aviator, reprezentantul ligei, reprezentantul ardelenilor, al presei ș. a., ear doi ofițeri aviatori au zburat d'asupra mormîntului.

La telegrama trimisă de d-nul profesor C. Nedelcu Maj. Sale Regelui Carol, în care îi face cunoscut accidentul mortal întimplat, d-nul Nedelcu a primit următoarea telegramă:

Groaznica nenorocire care a răpit neamului pe unul dintre cei mai iseușiți și viteji fii ai săi, a îndurerat adînc pe M. M. L. L. Regele și Regina. Din înalt ordin Vă rog să prezentați familiei sentimentele de adîncă părere de rău a Maj. L. L. Regelui și Reginei pentru marea pierdere suferită. Adjutant Angelescu.

În momentul ce s'a lăfit aici înfiorătoare veste despre moartea lui Vlaicu, încă Duminecă la ora 12 din zi s'a anunțat catastrofa națională prin dăngănitul deosebit de jalnic al clopotelor dela biserica centrală din orașul nostru, ear în ziua înmormîntării eroului s'a cutremurat văzduhul de glasul tînguitor al clopotelor din întreagă Valea-Cărașului. La biserica d'aici clopotele au fost trase un ceas întreg tot de flăcăi și fete mari. Mîne, Duminecă, după liturghie se va celebra un parastas solemn pentru marele raposat.

D-nul *Coriolan Popescu* inginer-geolog în București a fost decorat cu Coroana României în gradul de ofițer. Multe și sincere felicitări distinsului nostru compatriot!

† *Aurelia Velceanu*, soția d-lui I. Velceanu învățător și dirigent de chor, a încetat din viață Lunii în etate de 37 ani. Inmormîntarea a avut loc Marți în cimitirul român gr. or. din Timișoara-Iosefin, deplîngîndu-o nemîngăiatul soț, tată și patru copilași. Transmitem adînc întristatei familiei și pe calea asta cele mai sincere condoleanțe.

† *Petru Răscanu*, profesor universitar în Iași, decanul facultății de litere, a încetat din viață la Peatra-Neamț, unde se afla în vilegiatură.

Din cauze neprevăzute petrecerea tinerimei române din Oravița anunțată pe 20 Septembrie n. se amîna pe Duminecă în 28 Septembrie a. c.

Ziarele din Belgrad scriu, că regele Petru va merge încurînd la Sinaia, pentru a face o vizită părechei regale române. Regele Petru va vizita și București.

Ion Birta (Iersig) cu d-șoara *Melania Prunes* (Bocșa-rom.) fidanțați. Multe felicitări!

Mîne Duminecă va fi instalat prin P. O. D. prot. *Aurel Popovici* în parohia sa din Tiavaniul-mic vrednicul nostru colaborator preot *Dr. Ioan Roșiu*. Cu bine!

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor rom. dela școlilor conf. ort. din dieceza Caransebeșului, anunțată pe 15 și 16 Septembrie st. v. 1913, s'a amînat pe 22 și 23 Septembrie v.

În Biserica-albă în centrul orașului, călători zăresc firma de pe frontispiciul unei case noui impozante a distinsului breslaș român: brutar *Martin Mogoș*, care prin sîrguința și conduita sa exemplară a ajuns nu numai la stare materială, ci în același timp și la o frumoasă rază între concetățani săi germani și sîrbi. Duminecă din prilejul sfințirii locașului său nou, a avut adunați la masa lui ospitală înafară de toți măestri carii i-au gătit casa, și pe alți prietini ai săi din Biserica-albă și Oravița. Ne bucurăm de izbînda frumoasă a acestui brav Român!

Congresul socialiștilor din Germania s'a deschis Duminecă în Jena. Asistență enormă. Au sosit delegați socialiști din toate statele.

Soția muncitorului *Ruggeri* în comuna Fujanjo lingă Milano (Italia) a născut patru gemeni. Și mama și copiii se simt foarte bine. Fecunditatea aceasta a familiei *Ruggeri* se repetă acum a douaoră. *Ruggeri* are încă 6 copii.

Zilele trecute s'a ivit cazuri de holeră în Lăpușnic (c. Bozovici) Socolar și Lescovița (c. Iam). În Lăpușnic sînt 15 cazuri, din cari 10 cu sfîrșit letal, în Socolar 9 cazuri, din cari 5 cu sfîrșit letal. Dificultatea cea mai mare este, că țărani noștri ascund pe bolnavi. — S'a trimis armata la fața locului.

Bibliografie.

A apărut din „Haiduci Noștri” de Damian Izverniceanu fascicula Nr. 2 și se află de vînzare la Tipografia „Progresul” societate pe acții în Oravicabánya. Prețul unei fascicule e 10 fil. Se caută vînzători pelingă rabat convenabil.

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

E gelos?

Încă cum! Și nu chiar fără nicio cauză. Angela e fără copii, știe că e făcută bine și că are prea frumoși ochi.

Ce e acolo în colț?

E o fintină, care însă e puțin folosită, căci cam la cinci minute îndepărtare curge un izvor cu apă foarte bună.

E o fintină seacă?

Ba până la un metru subț fața pămîntului e plină cu apă de ploae.

Și unde ai aflat butonul?

La niștea pașii de aici. Chiar pe locul acesta. Așadară în nemijlocită apropiere de fintină?

Vreau să văd.

Ridică astrucămîntul Margoni.

Agentul ridică astrucîndu-l făcut din scînduri, dar cît îl ridică, dete de un vîit și lăsa astrucămîntul să cadă cu zgomot înjos.

Ce ț-e Margoni? întrebai înspăimîntat.

Ertare Domnule comisar, m'am împuns la mîna cu un cui.

Vedeți singur rana din care curge sînge.

Îfine e fără nicio însămnătate, numai să nu ne fie auzit nimeni.

Să sperăm că doamna Angela doarme somnul dreptilor.

Fintina se pare adîncă, zisei eu aplecat, privind în fintină.

Foarte adîncă dupăcum sînt mai toate în părțile acestea.

Stați se aude ușa casei. Băgați de seamă, d-le comisar!

Cum eram aplecat spre fintină, deodată mă redicaî drept însus și în acel moment auzi: „Gesu Maria sua ambra”. Cu niște sărituri fusei la ușa și prinsei pe Anghela de mîna, căci voia să fugă. Era palidă ca moartă și îi tremurau genunchii.

Al cui spirit? întrebaî eu.

Atunci își dete cu mîna peste frunte. Ah! D-ta ești? Ce căutați acolo noaptea?

Corpul Englezului ce l-ați omorît răspunsei cu rezoluț, cu voce tare.

Ca lovită de trăznet căzu Angela în genunchi. Indurâte, Doamne, sînt nevinovată. Englezul m'a strîmătorat, și chiar în aceia sosește pe neașteptate Ponato și în furia lui, îi înfinge cuțitul în spate.

Și corpul lui?

Acolo arătînd cu groază spre fintină.

Ea a spus adevărul. În ziua următoare mi-a succes a scoate corpul cel îngreunat cu petri al lui Ion Marton din fintină.

S'a aflat o rană adîncă în spate. Ponato a ucis pe Ion Marton numai din gelosie. Aceasta au luat-o în considerare și jurați și judecători, Donato pentru omor fără pemeditare fu condamnat la 5 ani robie, Anghela eliberată. Servitorul cu părul roșu Beppo dela închisoarea stăpînului său dispăru fără urmă, pentruaceia însă agentul Guiseppe Margoni dusă la casa de păstrare o sumă considerabilă primită din Englitera.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Aviz.

Dăm de știre la totnatul că la **Redacția noastră** aici în **Oravița** lângă banca românească „Oraviciana”, am deschis la 1. Ianuar c. st. n. un

Birou de informații,

la îndămina celorce au daraveri de orce nătură atît în orașul cît și în provincia noastră întregă, exoperînd, orî înleznînd fiecărui care ne trece pragul: cumpărări și vinderi de imobile, obiecte, mașini agricole, acții etc., dînd Românilor noștri din Valea Carașului, cari ne vor cere ajutorul și alte îndrumări necesare.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mini orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. 50 fil. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valorii asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibiu**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad** la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

Compagnie Gener. Transatlantique

Linia franceză

Linie directă de vapoare:

Havre—Newyork

și

Kanada

peste Basel (Svițera) și Paris.

Biroul: Budapest, VII., Baross-tér 15
Telefon Iózsef 14—97.

Dentistul

Dr. Otto Gmelin

ordonă din

27 Septembe până în 4

Octombbre în otelul „Co-roana Ung” din Oravița

dim. dela orele 8—12;

după ameazi dela orele 2—5.

Casa lui Dr. Fehér
din strada principaa
e de vînzare din mîna liberă
orî de încheriat.

A se întreba la Administrația noastră.

La Tipografia „Progresul” în Oravița

se pot comanda

totfeul de tipărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale

precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efeptuesc:

acții, cupoane, losuri pentru loterii etc.

lucrate toate cu gust

➡ Nădăjduim că toț Români de bine ne vor trece pragul. ➡